

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Rzeszów, dnia 29 grudnia 2023 r.

Poz. 6161

ROZSTRZYGNIĘCIE NADZORCZE NR P.II.4131.2.326.23 WOJEWODY PODKARPACKIEGO

z dnia 27 grudnia 2023 r.

Na podstawie art 85, 86 i 91 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.).

STWIERDZAM NIEWAŻNOŚĆ

-§1 ust. 2 uchwały Nr 183/2023 Rady Miejskiej w Przemyślu z dnia 24 listopada 2023 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnie pomocy w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028 oraz określenia zasad zwrotu poniesionych na ten cel wydatków i określenia warunków odpłatności za udzieloną pomoc.

Uzasadnienie

W dniu 24 listopada 2023 r. Rada Miejska w Przemyślu podjęła uchwałę Nr 183/2023 w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnie pomocy w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028 oraz określenia zasad zwrotu poniesionych na ten cel wydatków i określenia warunków odpłatności za udzieloną pomoc. Analizowana uchwała Rady Miejskiej w Przemyślu podjęta została na podstawie art. 96 ust. 4, art. 48 ust. 5 w związku z art. 8 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.).

Stosownie do art. 96 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej wydatki na usługi, pomoc rzeczową, posiłki, zasiłki na ekonomiczne usamodzielnienie, zasiłki okresowe i zasiłki celowe przyznane pod warunkiem zwrotu podlegają zwrotowi w części lub całości, jeżeli dochód na osobę w rodzinie osoby zobowiązanej do zwrotu wydatków przekracza kwotę kryterium dochodowego.

Przyjęty w § 1 ust. 2 uchwały Rady Miejskiej w Przemyślu zapis, że „do wysokości 200 % kryterium dochodowego nie żąda się zwrotu wydatków za udzielone świadczenia pieniężne na zakup posiłku lub żywności, za przyznany posiłek oraz za udzielone świadczenia rzeczowe w postaci produktów żywnościowych” - narusza delegację ustawową, o której mowa w art. 96 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej w sposób istotny.

Przepis ten upoważnia do określenia zasad zwrotu wydatków za wskazane świadczenia z pomocy społecznej a nie przypadków kiedy nie żąda się zwrotu za te świadczenia. Wykładnia art. 96 ust. 4 ustawy prowadzi do wniosku, że jest on jedynie podstawą do określenia zasad zwrotu wydatków na wskazane świadczenia z pomocy społecznej powiązanych z kryterium dochodowym. Pod pojęciem zasad zwrotu wydatków kryje się natomiast określenie podmiotów zobowiązanych do zwrotu, wskazanie kryteriów w oparciu o które ten zwrot ma nastąpić i w jakiej części (wyrok WSA w Rzeszowie z dnia 10 lipca 2019r. sygn. akt II SA/Rz 339/19). W granicach tej delegacji ustawowej rada gminy nie jest upoważniona do określania w uchwale przypadków nie żądania zwrotu wydatków. Nie żądanie zwrotu wydatków jest odmienną instytucją niż odstąpienie, umorzenie odroczenie lub rozłożenie na raty w przedmiocie zwrotu wydatków na udzielone świadczenia oraz z tytułu nienależnie pobranych świadczeń.

Ustawodawca wyraźnie odróżnia te sytuacje odmiennie je regulując w art. 96 ust. 4 oraz w art. 104 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z tym ostatnim przepisem: „W przypadkach szczególnie uzasadnionych, zwłaszcza jeżeli żądanie zwrotu wydatków na udzielone świadczenie, z tytułu opłat określonych w ustawie oraz z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części stanowiłoby dla osoby zobowiązanej nadmierne obciążenie lub też niweczyłoby skutki udzielanej pomocy, właściwy organ, który wydał decyzję w sprawie zwrotu należności, o których mowa w ust. 1, na wniosek pracownika socjalnego lub osoby zainteresowanej, może odstąpić od żądania takiego zwrotu, umorzyć kwotę nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, odroczyć termin płatności albo rozłożyć na raty.” W związku z tym przywołanych rozwiązań w analizowanych przepisach nie można utożsamiać, łączyć z uwagi na to, że są one zupełnie odrębnie traktowane przez ustawodawcę. Należy zauważyć, że akt prawa miejscowego ustanowiony w wykonaniu art. 96 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej ma być podstawą, w oparciu o którą będzie procedować właściwy organ oraz decydować w przedmiocie zwrotu wydatków na świadczenia pomocy społecznej. Wyznaczony delegacją ustawową determinuje obszar powierzony do uregulowania aktem organu stanowiącego gminy. Wykroczenie poza ten zakres należy traktować jako istotne naruszenie normy kompetencyjnej.

Podnieść należy, że w wyroku z dnia 4 października 2023 r. sygn. II SA/Rz 536/23 WSA w Rzeszowie przyjął stanowisko, że przepis art. 96 ust. 4 u.p.s. nie może stanowić dla rady gminy podstawy prawnej do podjęcia uchwały w sprawie zasad zwrotu wydatków objętych rządowym programem „Posiłek w domu i w szkole” z tego względu, że z żadnego przepisu uchwały RM nr 140 z dnia 15 października 2018 nie wynika, że wydatki te są przyznawane pod warunkiem zwrotu. Brak jest więc podstawy prawnej, aby zasady zwrotu wydatków za świadczenia z pomocy społecznej, o których mowa w art. 96 ust. 2 u.p.s., będących w zakresie zadań własnych gminy, rozciągać na pomoc udzielaną w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. Skoro zatem w ramach programu ”Posiłek w szkole i w domu” nie istnieje możliwość udzielenia pomocy osobom nie spełniającym tego kryterium, nieuprawnionym tym samym było wprowadzenie do uchwały zapisu w którym Rada postanowiła o odstąpieniu żądania zwrotu wydatków od osób korzystających z pomocy w ramach tego programu, jeżeli ich dochód jako osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 200% kryterium dochodowego.

Wobec powyższego należało stwierdzić, że zapis § 1 ust. 2 uchwały Nr 183/2023 Rady Miejskiej w Przemyślu z dnia 24 listopada 2023 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnie pomocy w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028 oraz określenia zasad zwrotu poniesionych na ten cel wydatków i określenia warunków odpłatności za udzieloną pomoc - został przyjęty z istotnym naruszeniem prawa.

Na rozstrzygnięcie nadzorcze służy skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie, ul. Kraszewskiego 4A, w terminie 30 dni od jego otrzymania.

z up. WOJEWODY
PODKARPACKIEGO
Zastępca Dyrektora Wydziału
Prawnego i Nadzoru

Małgorzata Wąsacz